

Asia: VN/6450/2019

## **Esitys alueiden kehittämistä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevan lainsäädännön uudistamisesta**

### **I Keskeiset ehdotukset**

- **Kommentteja ja näkemyksiä lakiuudistuksen keskeisistä ehdotuksista**

Ehdotus pääosin selkeyttää po. lainsäädännön perusasetelmia sekä suhdetta EU-asetuksiin ja kansalliseen muuhun lainsäädäntöön. Kiitoksen ansaitsee myös tavoite vähentää määrämuotoista ohjeistusta alueiden kehittämisprosessien osalta sekä erityisohjelmista, topsu- ja ÄRM-menettelystä luopumista koskevat esitykset. Myös kuluneella kaudella runsaasti kysymyksiä aiheuttaneen ESR-henkilötietojen keräämisen muuttaminen rekisteripohjaiseksi on erittäin tervetullutta.

Hallinnollisen taakan vähentäminen sekä tuensaajien ja -hakijoiden yhdenmukaisen kohtelun varmistaminen tapahtuu paitsi lainsäädännössä, myös rakennerahasto-ohjelman aikaisesta välittävien elinten koulutuksesta huolehtimalla, yhtenäisen viestinnän merkitystä unohtamatta.

Lakiesitysten tavoitteissa ja perusteluissa korostetaan aluekehityksen vastuutoimijoiden (valtio ja kunnat yhdessä) toimivaltasuhteiden ja työnjaon pysyvän ennallaan. Kommenttimme peilaavat lakiuudistusta tämän kannatettavan periaatteen pohjalta.

### **II Lakiluonnos alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (Toimeenpanolaki)**

- **Ovatko lain tarkoitus ja soveltamisalat selkeät? (1 ja 3 §)**

Ovat.

- **Ovatko alueiden kehittämisen tavoitteet selkeät ja kestävät pitkällä aikavälillä? (2 §)**

Lakiuudistuksen keskeisten ehdotusten mukaisesti alueellisen kehittämisen tavoitteiden tulisi olla sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäviä, jotta toiminta olisi pitkällä tähtäimellä tarkoituksenmukaista ja tasapainoista. Nämä kolme ohjaavat myös 2 § tavoitteita ja nämä tulisi myös selkeästi mukaan kirjata. Kansallisesti ja EU-alueella tavoitteeksi asetetun ilmastokestävän (ja laajemminkin ekologisesti), sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kehityksen olisi siis loogista olla lainsäädännössä laajana lähtökohtana, jota erilaisilla toimenpiteillä, sopimuksellisilla menettelyillä ja rahoitusmuodoilla toteutetaan ja tuetaan. Laki toiminnan kehityksenä tukee sen puitteissa toteutettavaa toimintaa. Koronakriisin kansantaloudellisesti fiksu jälkihoitostrategia, ml. tulevaa rakennerahastokautta koskeva säädöstö, huomioi tavoitteiston monipuolisesti ja tukee siirtymää vähähiilisempään talouteen, tuotantoon ja yhteiskuntaan.

Tavoitteeksi asetettu siirtymä ilmastoneutraaliin talouteen olisi myös perusteltu kirjattavaksi lakiin (JTF-rahasto, Green Deal).

Ilmastotavoitteiden lisäksi aluekehitykseen vaikuttaa koko joukko alueita eriarvoistavia muutosvoimia, mm. ikääntyminen ja muuttoliike. Nämä kyseenalaistavat kasvun tavoitteen yleistettävyyden. Entistä useammalla alueella joudutaan miettimään siedettävän sopeutumisen strategiaa äkkijyrkän laskun hyvänä vaihtoehtona. Ja yhä useamman alueen kehitys on mosaiikkimaista - tyhjeneviä pikseleitä löytyy myös alueellisesti mitattuna kasvavilta muuttovoittoalueilta, joissa talouden makroluvut ovat pääosin kunnossa. Aluekehityslainsäädännön tulee olla nämä eri kehitysnäkymät tunnistava ja aivan erityisesti rahoitustyökalujen tulisi tarjota joustoa alueiden erilaisiin ja eritahtisiin tarpeisiin.

Yliopistojen sijaan voisi puhua po. lakiuudistuksessa puhua laajemmin korkeakouluista, joka sisältäisi paitsi yliopistot, myös aluekehityksen kannalta merkittävän amk-kentän.

## **Muita huomioita ja kommentteja lukuun 1**

Alueellisen kehittämisen kokonaisuus on huomattavasti laajempi, ml. moninaiset rahoitusinstrumentit, kuin nyt käsillä oleva lakiuudistus kirjaa. Maaseuturahaston tavoitteiston ja toimeenpanoon sekä rahoitukseen liittyvän koordinaation ja yhteistyön väljä kytkeminen alke/rakennerahastolainsäädännön yhteyteen on toivon mukaan jo seuraavan kauden asia, vaikka maaseuturahaston hallinnoinnilla säilytettäisiinkin oma hallinnon ja toteutuksen säädöspohjansa ja toimielimensä. Sisällöllisesti näiden rahoitusmuotojen hyvään yhteispeliin on joka tapauksessa syytä pyrkiä edelleen alueilla, joiden arjessa tavoitteet, toiminta ja toimijat ovat harvoin yhtä selvärajaisia kuin rahoitusmekanismit ja ohjursinsa.

Kestävän kaupunkipolitiikan rahoitukselle on tulossa iso joukko jakajia. Tähän kohdennukseen olisi syytä mieluummin lisätä kuin vähentää rahoitusta (kaupunkipolitiikan kansallinen rahoitus).

- **Ovatko viranomaisten vastuut ja roolit selkeästi määritelty?**

Pääosin kyllä. Tarkentavat ehdotuksemme koskevat pykälää 15. Aluekehitys hyöttyy eri toimijoiden ja toimijatasojen hyvästä yhteistyöstä. Lisäksi rakennerahastojen, kansallisten rahoitustyökalujen ja mm. maaseuturahoituksen hyvä yhteensovitus ja työnjako sekä jatkuva dialogi ministeriöissä ja näiden välillä on tälle hyvä lähtökohta ja luo edellytykset mm. vaikuttaville aluekehityskeskusteluille. Rahoittavien viranomaisten eli ELY-keskusten, ml. perus-ELYt, ja maakuntien liittojen toimiva yhteistyö alueella on edellytys kehittämisrahoituksen vaikuttavalle suuntaamiselle. Merkittäviin rahoittajiin kuuluva kuntasektori, erityisesti suuret kaupungit, on tarkoituksenmukaista nivoa aiempaa tiiviimmin myös rahoituksen kohdennusta koskeviin neuvotteluihin.

Kaikkiaan alueellisessa kehittämisessä, ml. lausunnon kohteena oleva ohjelmatyö, tulisi paremmin tunnistaa maakuntien liittojen ja ELY-keskusten rinnalle aluetasolla mm. keskuskaupungit sekä merkittävimmät koulutusorganisaatiot. Nämä eivät ole pelkästään aluestrategioihin sitoutettavia tahoja vaan aktiivisia kehittäjäkumppaneita.

7 §: voisiko 'maakunnan suunnittelusta vastaa...' korvata määrittelyllä 'alueen kehittämisen suunnittelusta vastaa...'?

- **Saako 15 §:stä kokonais kuvan maakuntien liittojen alueiden kehittämiseen liittyvistä tehtävistä?**

Maakuntien liittojen tehtävänkuvan määrittämisellä tullaan samalla määrittäneeksi muun toimijakentän tehtäviä ja työnjakoa. Kiinnitämme huomiota tässä pykälässä neljään kohtaan (3, 5, ja 6 sekä pykälän lopussa mainittuun liiton rooliin ELY-keskuksen tulosohejauksessa). Lähtökohtana on lakiuudistuksen perusteluissa mainittu eri toimijoiden tehtävien ja toimivallan pitäminen lakiuudistuksessa ennallaan. Neljän tehtävän osalta seuraavassa yksityiskohtaisemmin.

#### 15 §/3 Osaamisen kehittäminen

Tälle tulisi antaa sisältöä, joka täsmentäisi pykälän mukaisesti maakuntien liittojen toimivaltaa po. lakiesityksen tarkoittamassa aluekehitystehtävässä, vrt. koulutustarpeiden ennakointitehtävä maakunnan alueella. Kohta voisi määrittää em. henkeen, erillisiä tehtäviä luettelematta ja liittojen toimijoita kokoavan roolin tunnistaa:

'(Liitto) edistää alueensa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja kokoaa alueellaan tehtävää yhteistyötä ja ennakointia osaamisen kehittämisessä'

## 5) Liikennejärjestelmäsuunnittelu

Lakipaketin keskeisten ehdotusten johdannossa ja yleisperusteluissa on todettu, että lakiesitykset eivät muuta nykyisiä, vallitsevia viranomaisten välisiä toimivaltasuhteita. Toimeenpanolakiesityksen osalta sen 6 §:ssä säädetään viranomaisten vastuista ja se vastaa nykyisin voimassa olevaa säädäntää.

Esitetään 15 §/5 muutettavaksi alla olevan mukaiseksi:

'(Liitto) edistää saavutettavuutta ja vastaa maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman suunnitteluprosessin käynnistämisestä, siihen liittyvän yhteistyön johtamisesta ja kyseisen suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa muualla kuin Helsingin seudulla. Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma yhteen sovitetaan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman kanssa.'

### 15 §/6 Luonnonvarojen kestävä käytön koordinaatio ja ilmastonmuutoksen torjunta

Tulisi selkeyttää sanamuotoon:

'(Liitto) edistää luonnonvarojen kestävä käyttöä, ilmastonmuutoksen torjuntaa ja siihen sopeutumista sekä laadukkaan elinympäristön suunnittelua ja huolehtii niitä koskevan yhteistyön edistämisestä ja vastaa suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa'

Lisäksi pykälän loppuun selkeyttä liiton rooliin valtion aluehallinnon tulossuunnittelun osalta toisi muotoilu:

'Maakunnan liitto hoitaa tehtäviään 3) 'osallistumalla keskeisten aluekehittämiseen osallistuvien valtion aluehallintoviranomaisten strategiseen suunnitteluun ja ELY-keskusten tulossopimuksia koskeviin neuvotteluihin alueen kehittämistavoitteiden huomioon ottamiseksi'

Perustelu kohtaan 15 §/6:

Voimassa olevan lain (Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista 7/2014) 17 § sääntelee maakunnan liiton tehtävistä. Kyseisen pykälän 1 momentin seitsemännen kohdan mukaan maakunnan liitto vastaa aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta ja siinä tehtävässä vastaa alueellisten laaja-alaisten luonnonvarojen ja ympäristö koskevien suunnitelmien osalta suunnitteluprosessin käynnistämisestä, siihen liittyvän yhteistyön johtamisesta ja kyseisen suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa.

Nyt käsittelyssä olevan lakiehdotuksen (Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan Unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta) 15 § sääntelisi vastaisuudessa maakunnan liiton tehtävistä. Lakiehdotuksen 1 momentin 6 kohdan mukaan kuntien aluekehittämisviranomaisena maakunnan liitto vastaa maakunnan yleisestä kehittämisestä ja siinä tehtävässä koordinoi luonnonvarojen kestävää käyttöä ja ilmastonmuutoksen torjuntaa sekä laadukkaan elinympäristön tilaa koskevan suunnittelun yhteistyötä ja vastaa suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa. Lain valmisteluaineiston mukaan tämä tehtävä vastaa sisällöltään voimassa olevan säännöksen 17 § kohtaa 7. Uudistuksessa ei siten ole pyritty uudistamaan voimassa olevan lain sisältöä tai merkitystä.

Lakiehdotuksen soveltamisalan mukaan laissa säädetään alueiden kehittämisestä. Lakiehdotuksessa on kuitenkin esitetty maakuntien liitoille yleisiä tehtäviä, jotka eivät liity suoraan alueiden kehittämiseen. Maakunnan liitto on aluekehitysviranomainen ja sen tehtävien tulisi siten myös lakitasoisesti vastata tätä tehtävää. Ympäristöä koskevissa asioissa liitoille asetetut tehtävät eivät täysin vastaa tätä.

Lakiehdotuksen osalta valmisteluaineisto on lyhytsanaista, eikä valmisteluaineiston mukaan lakimuutoksessa ole tarkoitus laajentaa liittojen tehtäväkuvaa aiemman lain tarkoittamasta. Lakiehdotuksen sanamuoto on ristiriidassa perusteluiden ja voimassa olevan lain sanamuodon kanssa: uusi kirjoitusasu laajentaa maakuntien liiton toimintamahdollisuuksia ja tehtäviä voimassa olevan lain sanamuodosta poiketen liittojen kehittämistehtävästä. Vanhan lain valmisteluaineiston mukaan lailla ei ole välittömiä ympäristövaikutuksia (HE 190/2013 vp), eikä kyseessä olevalla lakiehdotuksella niitä esitetä olevan. Lakiehdotus saattaa kuitenkin tuoda mukanaan välillisiä ympäristövaikutuksia sekä luonnonvarojen käytön, että ilmastonmuutoksen osalta. Ehdotuksen sanamuotojen tulkinnallisuuden sekä valmisteluaineiston vähäisyyden takia vaikutusten konkretisoituminen on kuitenkin haastavaa tunnistaa, mikä osaltaan luo viranomaiselle lain toteuttajana haasteita toiminnan ennakoitavuuden, luotettavuuden sekä eri viranomaisten yhteistoiminnan osalta. Eri viranomaisten välisten tehtävien yhteensopivuus tulisi varmistaa myös nyt käsittelyssä olevan lakiehdotuksen ja muun lainsäädännön välillä, koska nyt lausuntokierroksella oleva ehdotus poikkeaa liittojen aiemmasta tehtäväkuvasta.

Lakiehdotus tuo uutena toimialueena ilmastonmuutoksen maakunnan liiton tehtäväkenttään lakitasoisesti sekä laajentaa luonnonvarojen hallinnoimista tuomalla maakunnan liiton tehtäväksi luonnonvarojen kestävä käytön koordinoimisen aiemman luonnonvarojen laaja-alaisten käyttösuunnitelmien suunnitteluprosessien käynnistämisestä, yhteistyön johtamisesta sekä yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa. Voimassa oleva laki on antanut maakunnan liitolle yhteistyötä edistävän roolin laaja-alaisissa, koko maakuntaa koskevissa

hankkeissa. Lakiehdotuksen sanamuodon mukainen tulkinta merkitsee yleistä luonnonvarojen käytön koordinoimista kestävyysnäkökulmasta ja tuo liiton tehtäviin myös ilmastonmuutostyön.

ELY-keskuksen tehtävistä säädellään laissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (ELY-laki, 897/2009). ELY-keskuksissa tehdään tällä hetkellä valtakunnallisesti merkittävää ilmastonmuutostyötä (esimerkiksi kansallisen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman 2022 toimeenpanon väliarviointi, kansallisen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma 2022, ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen tiekartat), jota ei säännellä ELY-lain määrittelemissä tehtävissä. Lakiehdotuksen myötä maakunnan liitto vastaisi ilmastonmuutoksen torjunnan yhteistyöstä merkittävässä määrin. Lakiehdotus tuo siten epäselvyyttä eri viranomaisten väliseen yhteistyöhön ja hankkeiden yhteensovittamiseen. Mikäli maakunnan liitolle annetaan lain tarkoittama tehtävä ehdotetulla tavalla, tulisi lakiuudistuksen yhteydessä tarkastaa myös ELY-lain uudistamisen tarve ja ELY-keskuksen tehtävien lain tasoinen kirjaaminen. Myös ilmastolain (609/2015) mukaisia eri viranomaisten tehtäviä tulisi tarkastella rinnakkain tämän lakiehdotuksen kanssa. Lakien yhteistarkastelulla on mahdollista saavuttaa tehokkaammin ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja sopeutumiseen liittyvät tavoitteet sekä turvata samalla myös hallinnon oikeusperiaatteiden toteutuminen kansalaisiin nähden. Maakunnan liitolle on annettu lakiehdotuksen 15 § 1 momentin 7 kohdassa tehtäväksi edistää kuntien välistä, kuntien ja maakunnan välistä sekä ylimaakunnallista yhteistyötä ja maakunnan kansallisia ja kansainvälisiä yhteyksiä, mikä ilmastonmuutostyön kansallisen tason takia luo osaltaan myös tarpeen muiden lakien ajantasaistamiselle eri viranomaisten vastuualueiden osalta.

Lakiehdotuksen mukaan ehdotuksella on ollut tarkoitus tuoda laintasoisesti vallitseva oikeustila voimaan täsmentämällä lain sisältöä. Pirkanmaan ELY-keskus ehdottaakin kyseiselle kohdalle em. muotoilua:

Edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä, ilmastonmuutoksen torjuntaa ja siihen sopeutumista sekä laadukkaan elinympäristön suunnittelua ja huolehtii niitä koskevan yhteistyön edistämisestä ja vastaa suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa;

Tällöin asiassa ei ole tarve tarkastella laajemmin muuta asiaan liittyvää lainsäädäntöä, vaan maakunnan liiton tehtävät vastaisivat nykyistä toimintaa. Maakunnan liitto toimisi edelleen edistämisen- ja kehittämistehtävissä, mutta tämä jättäisi myös muille samoissa tehtävissä toimiville tahoille liikkumavaraa käynnistää ja ohjata erilaisia hankkeita. Yhteistyö on tältä osin toiminut monimuotoisesti ja eri maakuntiin ja hankkeisiin soveltuvalla tavalla, minkä vuoksi edistämistehtävä olisi myös jatkossa luonteva rooli maakunnan liitolle. Maakunnan liiton toimintaan vaikuttavat säännöllisin väliajoin toteutettavat demokraattiset vaalit, ja tämä saattaa vaikuttaa liiton toteuttaman tehtävän suuntalinjoihin. Edistämistehtävä soveltuisi koordinoitua paremmin liitolle myös demokraattisen vaikuttamisen väylänä. Edistämistehtävät ovat myös lain soveltamisalan mukaisia, että voimassa olevan lain säädännön mukaisia.

Lakiehdotus muuttaa nykyistä oikeustilaa, toisin kuin valmisteluaineistoon on kirjattu. Sanamuotojen avoimuuden ja tehtäväkuvien epätasällisyyden takia erilaiset tulkintahaasteet näyttäytyvät lainsoveltajan käsissä, mikä on haastavaa sekä hyvän hallinnon että kyseessä olevan lain toteuttamisen kannalta. Tämä luo haastetta sekä liittojen toimintaan että viranomaisille ja tuo myös epävarmuutta moniin toimintoihin. Toiminnan ennakoitavuuden ja eri toimijoiden roolien selkeyttämisen kannalta lain sanamuotoa tulisi harkita uudelleen maakuntien liiton tehtäväkuvan mukaiseksi.

- **Onko maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) rooli, tehtävät ja päätöksenteko selkeästi määritelty? (17, 18 ja 19 §)**

Pääosin kyllä. MYRS rahoittajatahojen tärkeänä yhteistyöfoorumina tulisi mainita jo tässä suhteessa MYRriin, vaikka sen roolista säädettäisiinkin tarkemmin asetuksessa.

Pykälässä 17 tulisi rahoittavan ELYn (rakennerahasto-elyt) ohella huomioida myös ns. perus-elyt ja näiden vastuualueet, jotka alueella ovat monin tavoin tekemässä aluekehitystyötä. Esitämme muotoiluksi seuraavaa:

...'Näitä ovat kuntien ja maakunnan liiton edustajat, ohjelmaa rahoittavat valtion viranomaiset ja alueen ELY-keskus vastuualueineen sekä muut aluekehittämisen ja rakennerahastotoiminnan kannalta alueellisesti keskeiset tahot. ...' Esimerkiksi alueen keskustaupunki/kaupungit, sosiaalipartnerit ja alueen kehittymisen kannalta merkittävä tutkimus- ja koulutuskenttä, ml. korkeakoulut, eivät tule katetuksi maininnalla järjestöistä.

Tämä muotoilu myös jättäisi alueille riittävästi liikkumavaraa koostaa MYR alueen näköiseksi, ts. kunkin alueen organisaatiokentän ja tavoitteiston pohjalta. MYRrin tulee olla toimivankokoinen ja edustukseltaan alueen merkittävimmät toimijat kattava ollakseen strateginen linjaaja. Samalla on kuitenkin todettava, että mm. merkittäviä horisontaalisiksi tunnistettuja intressejä voidaan tuoda alueen strategiaan tähän liittyvässä valmisteluprosessissa ilman, että näiden edustajat ovat MYR-jäseninä.

## **Muita huomioita ja kommentteja lukuun 2**

7 §: '...liitot ...pitkän aikavälin kehittämisen strategian ja siihen perustuvan maakuntaohjelman'. Sanamuotoon tulisi jättää mahdollisuus yhdistää niin haluttaessa nämä dokumentit yhdeksi ja

samaksi asiakirjaksi. Yleisesti ottaen lakiuudistuksen pyrkimys antaa alueille liikkumavaraa alueellisen kehittämisen toteutuksessa on kannatettava. Myös alueiden omat ns. älykkään erikoistumisen strategiat voivat edellyttää eritahtista ohjelmamuotoa ja –päivitystä.

Yritystukihankkeiden osalta tiedoksiantovelvollisuus on kannatettavaa, mutta tämän tulisi kohdistua jo tehtyihin päätöksiin. Muutokset hakemusvaiheen jälkeen ovat mahdollisia, eikä hakemusten koonti näin ollen anna oikeaa kuvaa hankkeiden rahoituksesta.

- **Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että luovutaan erityisohjelmista (osaamiskeskusohjelma (OSKE, vuosina 1994–2013), aluekeskusohjelma (AKO, v. 2001–2009) ja viimeisimpänä koheesio- ja kilpailukykyohjelma (KOKO, v. 2010–2013). Näkemyksiä ehdotuksesta tai ohjelmien tarpeesta jatkossa? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 30 §)**

Erittäin kannatettavaa. Joka tapauksessa instrumentteja viedä toteutukseen esim. hallitusohjelman kärkiä löytyy aina tarpeen mukaan.

- **Onko maakuntaohjelman asemasta säädetty riittävästi? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 34 §)**

-

- **Näkemyksiä ehdotuksesta luopua maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmasta? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 33 §)**

Erittäin kannatettavaa luopua erillisestä toimeenpanosuunnitelmasta ja integroida tämä maakunnan strategiaprosessiin ja -suunnitelmaan, jossa voi olla useampia tasoja ja omaisyklinen päivitysrytmi.

### **Muita huomioita ja kommentteja lukuun 3**

Lakiesityksessä mainittu aluekehityksen tilannekuva on saman maakunnallisen aluerajauksen, tietojen yhtenevyyden ja laajemman hyödynnettävyyden vuoksi tarpeen arvioida suhteessa maankäyttö- ja rakennusasetuksen 2 §:ssä ELY-keskuksille ja maakunnan liitoille asetettuun alueiden käytön seurannan tehtävään. Toivottavaa on, että tilannekuva ja seuranta toteutettaisiin mahdollisuuksien mukaan ja tarkoituksenmukaisesti koordinoitusti ja yhdenmukaisesti. Erityisesti näin niiden muuttujien osalta, joilla on selkeä paikkaolotilaisuus.

Samaiseen 23 §:ään liittyen: alke-keskustelut ovat tervetullut neuvotteluelementti, joskin näiden roolia, merkitystä ja keskeisimpiä neuvotteluosapuolia tulisi tarkentaa ('mukana alueen keskeisimmät kehittäjätahot' tms.)

- **Ovatko eri viranomaistahot ja yhteistyöohjelmien hallinnointi määritelty selkeästi?**

-

#### Muita huomioita ja kommentteja lukuun 4

-

- **Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että luovutaan äkillisten rakennemuutosalueiden nimeämisestä. Näkemyksiä luopua äkillisten rakennemuutosalueiden nimeämisestä? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 47 §:n 2 mom.)**

Erittäin kannatettavaa. Ohjelmissa ja kansallisessa aluekehittämisessä tulee olla riittävää väljyyttä, jotta muutosjoustavuus on mahdollista. Tämä on joka tapauksessa tarpeen ohjelman pituuden (7 vuotta) vuoksi jokaisella alueella. Mitä ylemmällä otsikkotasolla voimme esim. ohjelmatavoitteiston toteutumista ja indikaattoreita seurata, sitä harvemmin hyviä hankeideoita tipahtaa erityistavoitteiden väliseen kuiluun. Ja mitä väljemmin kykenemme ohjelman kohderyhmät määrittämään, sitä paremmin ohjelman toteutus onnistuu pitkän ohjelmasyklin aikana, kaikissa taloudellisen suhdanteen tilanteissa ja kaikilla toteutusalueilla.

#### Muita huomioita ja kommentteja lukuun 5

-

### III Lakiluonnos alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta (Rahoituslaki)

- **Ovatko lain tarkoitus ja soveltamisalat selkeät? (1 ja 2 §)**

-

- **Onko viranomaisten toimivalta määritelty selkeästi?**

10 § 1b: onko toimivaltasekaannuksen uhkaa osaamisen kehittämisen osalta (liitto/EAKR/ELY/ESR)?

- **Onko toimivallasta välittävänä toimielimenä säädetty riittävästi?**

-

#### Muita huomioita ja kommentteja lukuun 1

11 §: '...liiton on myönnettävä...kaupunkikehityksen ...tuki johtoryhmän esityksen mukaisena': voisi täsmentää 'kestävän kehityksen johtoryhmän' tai 'tätä koskevan johtoryhmän'/'tämän johtoryhmän'

Yhteishankkeiden osalta lakiluonnos vaatii selkiyttämistä. Hanke tulisi hyväksyä yhdellä päätöksellä ja hallinnoida yhtenä hankkeena, vaikka sillä olisi useampi hakija. Usean toimijan yhdessä toteuttama hanke on yhteishanke - lakiluonnoksessa käsitteet tulisi selventää. Yhteishanke tulisi määritellä hankkeeksi, jossa tuki myönnetään usean hakijan yhteiseen hakemukseen yhteisesti, ts. yhteisellä päätöksellä.

18 § Onko luontoissuoritukset harkittu kaikilta osin (vrt. nykyisen kauden linjaus)?

13 § Tukea tulisi voida myöntää ilmastonmuutoksen torjuntaan ja sopeutumiseen sekä ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyviin kehittämis- ja investointihankkeisiin.

Olisiko yleisluontoinen viittaus valtiosuuslakiin paremmin aikaa ja tilanteita kestävä kuin yksityiskohtainen?

Pirkanmaan ELY-keskuksen yleiskommenttina alueelliseen kehittämiseen ja rakennerahastotoimintaan liittyen voisi todeta lisäksi, että ELY-keskusten osalta välittävän toimielimen tehtävien säilyttäminen neljällä nimetyllä ELY-keskuksella on erittäin perusteltua ja kannatettavaa mm. asiantuntemuksen kokoamisen ja verovarojen tehokkaan käytön näkökulmista. Mallia tulisi kehittää edelleen ja turvata keskitetysti rahoituksen hallinnoinnin hoitaville välittävillä toimielimillä tarkoituksenmukaiset resurssit perustehtävään, johon kuuluvat myös viestintä, toiminnan kehittäminen ja koordinaatio sekä hankehakijoiden ja -toimijoiden riittävä neuvonta ja yhteistyö toimialueensa kanssa. Samalla tulee edelleen vahvistaa alueiden roolia rahoitettavan toiminnan sisällöllisessä linjaamisessa.

HVO:n koordinoiva ja kokoava rooli sen sijaan on aivan keskeinen hanketoiminnan tulkintojen yhdenmukaistamisessa, koulutuksessa ja viestinnässä myös keskitetyn hallinnoinnin ELY-mallissa. Esimerkki ongelmallisen reippaasta tulkintojen vaihteluvälistä alueittain on tällä rahoituskaudella koskenut mm. organisaation ns. normaalitoiminnan määrittelyä ja täten rahoituskelvottomuuden rajan linjaamista. Tämä on ollut hyvin tulkinnanvarainen yleinen valintakriteeri ja aivan erityisesti osaamisen kehittämisen hankkeissa (koulutusorganisaatiot). Täydellisessä maailmassa organisaatioilla olisi kaikkien ydintoimintaansa liittyvään toiminnan kehittämiseen myös riittävät resurssit, mutta reaali maailmassa välttämättömyydestä joudutaan usein tekemään hyve esimerkiksi kehittämiseen ja yhteistyöhön vaadittavien henkilöresurssien niukkuuden vuoksi. Normaalitoimintaa on käytännössä mahdotonta aukottomasti määrittää ja näissä kysymyksissä alueille tulisikin antaa nykyistä enemmän harkintavaltaa.

- **Onko tukimenettelystä säädetty selkeästi ja riittävällä tasolla?**

-

## **Muita huomioita ja kommentteja lukuun 2**

-

## **Kommentteja ja näkemyksiä lukuun 3**

On kannatettava, että ESR+ hankkeiden osalta henkilötietojen tiedonkeruuta kevennetään. Jää kuitenkin epäselväksi, onko hankkeen toteuttajalla roolia mainittujen henkilötietojen käsittelyssä (muutoin kuin 'tuen saaja voi... henkilön suostumuksella tallentaa henkilötunnuksen rekisteriin'). Tulisiko joissain tapauksissa perustelluista syistä hyväksyä myös syntymäajan käyttö hetun sijaan - pienempi paha kuin saamatta jääneet osallistujatiedot?

40 §: Tiedossa on merkittävä työmäärä, mikäli välittävä viranomainen tekee yhteishankkeen eri osapuolille kullekin erillisen päätöksen, jolloin jokaisen hankkeen pitää myös yksinään täyttää valintakriteerit. Tämä ei tue lakiuudistuksen julkilausuttua tavoitetta selkeyttää hankkeiden toteutusta, hallinnointia ja vähentää välittävien toimielinten hallinnollista taakkaa. Asia on myös ohjelman toteutuksen ja vaikuttavuuden kannalta merkityksellinen - yhteishankkeet alkavat olla hankkeiden valtavirtaa ja ne toteuttavat myös yhteisen ja eri osapuolia nivovan kehittämisen hyviä yleistavoitteita.

- **Onko erillinen luku kansallisen vastinrahoituksen erityissäännöksistä tarpeellinen?**

-

## **Muita huomioita ja kommentteja lukuun 4**

-

- **Onko eri viranomaisten tarkastusoikeudet määritelty selkeästi?**

-

## **Muita huomioita ja kommentteja lukuun 5**

-

## **Kommentteja ja näkemyksiä lukuun 6**

-

**IV Mitä muuta haluatte sanoa alueiden kehittämistä ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanoa ja hankkeiden rahoittamista koskevan lainsäädännön uudistamisesta?**

## **Kommentit ja näkemykset**

-

Karppi Kristiina  
Pirkanmaan ELY-keskus